

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS)

for

Papillon & Phalene

Over: Tegning fra rasestandarden

Papillon

Phalene

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 31.12.2017

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	4
Generelt	4
Rasens historie; bakgrunn og utvikling	4
Overordnet mål for rasen.....	5
Rasens populasjon	6
Populasjonsstørrelse	6
Gjennomsnittlig kullstørrelse	6
Innavlsgrad	6
Matadoravl	7
Hanner og tisper brukt i avl.....	7
Innhenting av avlsmateriale fra andre land	7
Mål og strategi.....	7
Helse.....	8
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	8
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter	8
Phalene- kneleddstester:.....	9
Papillon - kneleddstester:	9
Mål og strategi.....	9
Øyne – PRA og annen øyeproblematikk	9
Phalene	10
Papillon.....	10
Forekomst av reproduksjonsproblemer	11
Prioritering	11
Mål og strategi.....	11
Atferd og mentalitet.....	11
Atferd	11
Evaluering av atferd	11
Atferd i forhold til rasestandard	12
Mål og strategi.....	12
Eksteriør	12
Mål og strategier.....	12
Overdrevne eksteriørtrekk.....	12
Mål og strategier.....	13
Oppsummering	13
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål	13

Plan for videre arbeid i klubben	13
Vedlegg 1 – retningslinjer for avl.....	14
Vedlegg 2: Krav for registrering av valper i NKK.....	15
Vedlegg 3: Krav for formidling av valpekull gjennom klubben	16
Vedlegg 4: AVLSANBEFALINGER i forhold til ØYESYKDOMMER	17
Medfødte tilstander.....	17
Persisterende pupillmembran (PPM).....	17
PHTVL/PHPV (persisterende hyperplastisk tunica vasculosa lentis/persisterende hyperplastisk primær vitreus):	17
Katarakt, medfødt:.....	17
Retinal dysplasi (RD)	17
Hypoplasi av n.optikus/mikropapill	17
Collie eye anomaly (CEA)	17
Colobom i synsnerven	17
Pektinatligament-abnormalitet og trange iridocornealvinkler	17
Multiple medfødte øyeforandringer, herunder mikroftalmi	18
Atresi av tårepunkt/mikropunktum.....	18
Dermoid.....	18
Irishypoplasi (”iriscolobom	18
Fotoreseptor-dysplasi, ulike typer	18
Ervervede tilstander.....	18
Feilstilte øyehår (distichiasis/trichiasis/ektopisk cilium).....	18
Corneadystrofi	19
Katarakt (utviklingskatarakt).....	19
Pulverulent nukleær katarakt.....	19
Primær linseluksasjon.....	19
Progressiv retinal atrofi (PRA) – ulike typer.....	19
Vitreusfremfall	19
Irisyster	19
For følgende sykdommer gjelder at affisert hund ikke bør brukes i avl:.....	19

Innledning

Papillon & Phalene Norge (PPN) utformer i 2016 den første rasespesifikke avlsstrategi, RAS. Dette er et dokument som alle klubber og rasegrupper er pålagt av Norsk Kennel Klubb å ha. Dokumentet er ment som et verktøy for oppdrettere i planleggingen av avl, og som en hjelp for valpekjøpere og andre som er interessert i rasen, dens helse og utfordringer. De kortsiktige mål i RAS evalueres hvert år, mens de langsiktige evalueres hvert 5/10. år. Dette i tråd med NKKs mandat.

Norsk Papillon og Phalene var tilknyttet Norsk Miniaturhund Klubb (NMHK) fram til 2010. I 2009 valgte årsmøtet med 50 medlemmer å gå ut av NMHK og danne egen klubb. Klubben NPPK ble stiftet og ble fra 1. januar 2010 en selvstendig klubb under navnet Norsk Papillon og Phalène Klubb (NPPK). Det gikk ikke så bra så fra 1. januar 2016 ble vi igjen en del av Norsk Miniaturhund Klubb, NMHK.

I NMHK har rasen status som rasegruppe med raserepresentant og raseutvalg. Der er det ca. 150 medlemmer tilknyttet som har Papillon og/eller Phalene. NMHK er en paraplyorganisasjon tilknyttet Norsk Kennel Klubb (NKK).

RAS er utarbeidet av frivillige medlemmer i klubben. Statikker og ferdigstilling av dokument er utført av Irene Galåen.

Faktagrunnlag for avlsstrategien er fra NKKs database, forsikringsstatistikk fra Agria og Gjensidige samt utdrag fra rasens rasetandard.

I tillegg har vi støttet oss til den svenske Papillonringen og deres RAS-dokument, samt jubileumsboken til rasevariantene som kom ut i 1985 «Papillon og Phalénens 20 års jubileum».

I NMHKs blad «Mininytt» finnes en egen rasespalte for Papillon og Phalène.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

I 1957 ble de to første papillonene registrert i NKK. Det var hannhunden Ringland's Fircrest Figaro og tispene Ringland's Tiny Toes.

I 1958 kom Coquet av Videbakken og phalenen Lacewings La Poupec fra Sverige til Norge. Og i 1959 kom tispene Ringland's Bielside Fallow Fawn fra England. Det ser ut til at disse hundene er forfedre til de fleste rent norskoppdrettede hundene, og også til en god del svenske hunder.

I løpet av 60- og 70-årene fikk rasen stadig flere tilhengere, og flere startet med oppdrett av rasen. Det var et godt samarbeid med svenske oppdrettere, og hunder krysset grensen begge veier.

Ut fra registreringer i NKK var det både store og små oppdrettere over hele landet. På 80-tallet var papillon den miniatyrhunden det var registrert flest valper etter. Samarbeidet med svenske oppdrettere fortsatte også gjennom 80-tallet men nå ble betydelig flere hunder sendt fra Sverige til Norge enn omvendt.

I 1993 oppdaget man det første tilfellet av PRA (progressiv netthinne atrofi) på Papillon og Phaléne. PRA er en arvelig øyesykdom som resulterer i at hunden mister synet helt eller delvis. Fra midten og mot slutten av 1990 årene falt antall registrerte Papillon/Phaléne drastisk pga. dette. Klubbens anbefalinger om øyelysning ble tatt til etterretning og man har i store trekk fått kontroll på sykdommen. I dag har vi DNA-test på PRA1 (PRA1 genet ble funnet i 2014) som gjør at dette ikke lenger er noe problem i avlsarbeidet så lenge man tester hundene for dette, og ikke parer bærer mot bærer.

Papillon er av forsikringsselskapene sett på som en sunn rase. Dette er også bekreftet av forsikringsselskapenes statistikk.

I dag er rasevariantenes eksteriør og mentalitet ett prioritert område. En viktig detalj som skiller variantene Papillon og Phaléne er ørenes stilling. Rasestandarden for Papillon og Phaléne er felles unntatt ørestillingen.

Riktig ørestilling er viktig å prioritere i avl. Ørene gir hundene det rasetypiske utseende. Papillonens øreposisjon skal være som en klokkes visere når den er 10 på 2, Phalénens ører skal være tydelig hengende. Et annet viktig eksteriør detalj er halen, den skal bæres i en bue over ryggen hvor pelsen danner en "fane". Papillon og Phaléne er en utmerket selskaps hund som skal også være våken og lettlært.

Papillon og Phaléne trenger stimuli for kropp og sjel for å ha det bra. Rasene er ofte sett i lydighet, rallylydighet og agility ringer. Vi er i denne forbindelse stolt av å kunne fortelle at vi har hatt papilloner på agility-pallen i NM og et par som har representert Norge i Nordisk og VM. Dette demonstrerer rasens vilje og mot til å jobbe.

I rasestandarden beskrives rasene som vennlige og sosiale hunder.

Flere oppdrettere har begge varianter av rasene. Det er jo også anerkjent at det fødes Papillon i Phaléne kull og visa versus. Dette rettferdiggjør vår felles raseorganisering.

Rasevariantene Papillon og Phaléne kan kort beskrives som en liten dvergspaniel med normal og harmonisk bygning og lang pels. Den har moderat langt snuteparti som er kortere enn skallen. Den er vennlig og sosial, alert, livlig og elegant, men likevel robust med stolt holdning og lette elegante bevegelser. Den skal ikke virke høystilt.

Overordnet mål for rasen

Det er vårt felles mål å avle rasetypiske hunder som er både fysisk og mentalt friske. Den grunnleggende forutsetning for å oppnå dette målet er et godt samarbeid der oppdrettere, hannhundeeiere og valpekjøpere viser hverandre respekt og velvilje. Sunn hundeavl - sunn fornuft. Det ideelle er genetisk friske hunder, men målene må også være realistiske.

Det er svært viktig å skape ett klima for åpenhet som gjør det naturlig å utveksle erfaringer for å nå disse målene. Ingen vil noengang være fullstendig utlært.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Vi har ikke en eksakt oversikt over populasjonen per 2016, men kan legge fram tall på kull, importert og kullstørrelse siste 10 år, samt gjennomsnitt på samme størrelser i perioden.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Tabell: Papillon- kull og gjennomsnittlig kullstørrelse i perioden 2006-2015 (10 år)			
År	Kull	Valper totalt	Gjennomsn. Kullstørrelse
2006	84	248	3,0
2007	90	284	3,2
2008	78	256	3,3
2009	93	269	2,9
2010	83	260	3,1
Totalt i 5-årsperioden 2006-2010	428	1317	15,4
Gjennomsnitt 2006-2010	86	263	3,1
2011	66	184	2,8
2012	64	199	3,1
2013	58	173	3,0
2014	42	131	3,1
2015	42	120	2,9
Totalt i 5 års perioden 2010-2015	272	807	
Gjennomsnitt i perioden 2010-2015	54	161	3,0
Totalt antall kull og valper i 10-årsperioden	700	2124	
Gjennomsnitt kull og valper i 10-årsperioden	70	212	3,05

Statistikken over Papillon-populasjonens utvikling viser et kraftig fall i avl fra året 2006 til året 2015. Eksempelvis ser vi at i 2006 ble 248 valper født, mens i 2015 var tallet på 120 valper. Dette er en halvering i perioden. Fallet i avl er relativt jevnt fallende fra år til år gjennom tiårsperioden.

Det er umulig å gi en sikker forklaring på hva som er årsaken til halveringen i avl. Vi hadde et dramatisk fall i antall kull per år etter 1993 da det var et utbrudd av PRA på rasen. Flere oppdrettere tok hunder ut av avl, og flere begynte på nytt med nye linjer. Vi har ikke noe slikt fenomen nå. Tvert imot viser øyelyningsstatistikk at vi har fallende og svært få tilfeller av PRA i siste 10-periode.

Vi drøfter dette videre under punktet «Innhenting av avlsmateriale fra andre land».

Innavlsgrad

Vi har ikke laget en oversikt over innavlsgrad i denne første utgaven av RAS. Det er et mål at vi skal ha disse tallene på bordet innen første 5-årsevaluering i 2021.

NKK s avlsdata kan brukes for utregning, eller kontakt klubben for hjelp.

Matadoravl

Vi har i 2016 ikke oversikt over eventuell matadoravl i rasene. Dette er svært viktig å ha oversikt over i begge populasjonene, men kanskje særlig for phalene som er en betydelig mindre populasjon enn papillon.

En hanhund bør i sin levetid ikke være far til mer enn 5 % av hundene i sin generasjon eller til mer enn 25 % av de hunder som i snitt registreres hvert år.

Tallene skal betraktes som en absolutt øvre grense. Ingen hanhund bør brukes i den omfatningen og spesielt ikke om det er flere avlsdyr som er nær beslektet.

Hanner og tisper brukt i avl

Vi har i 2016 ikke oversikt over hvor mange tisper og hanner som er brukt i avl. Dette vil vi søke å framskaffe til første evaluering i 2017.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Vi har gjort en opptelling av antall importerte papillons & phalenes siste 10 år. Vi ser at vi har hatt en kraftig nedgang i antall importerte papillons. Når det gjelder Phalene så har graden av import vært ganske stabil i 10-årsperioden.

Rase	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Papillon	20	24	16	19	12	13	12	8	7	10
Phalene	6	5	4	6	5	2	1	4	2	3
Totalt P&P	26	29	20	25	17	15	13	12	9	13

For Papillon viser altså tallene for en markant og fallende tendens. Mens det i 2006 ble importert 20 papillons, ble kun 10 papilloner tatt inn til landet i 2015.

Vi ser samme tendens i perioden når det gjelder antall kull. For Phalene er tallene relativt stabile, men for papillon ser vi en halvering av antall kull i 10-årsperioden.

Dette kan forklares på flere måter. Det er flere oppdrettere enn tidligere, men vi vet at en del av disse har skaffet seg raser i tillegg til Papillon og Phalene. Vi ser også at andre raser har hatt en økende popularitet. I tillegg kommer at flere raser er blitt anerkjent av FCI i perioden. Det ser ut til at flere oppdrettere har satsset relativt stort på disse nye rasene, noe som muligens på kort sikt vil virke inn på antall kull og importer på Papillon og Phalene.

Ellers bemerkes at Norge tidligere primært har importert papillons og phalener fra Sverige, Danmark og tildels Tyskland. I de senere år har det for Papillon vært en økning av importer fra østeuropa. Østeuropeiske land har ikke samme tradisjon for kontroll av øyne og knær på avlsdyr. Det vil derfor være interessant og viktig og følge utviklingen for helsetilstanden på øyne og knær over neste 5-10-årsperiode.

Mål og strategi

I forhold til matadoravl, har vi som langsiktig mål å innen 2021 få klarhet i om vi har matadorer i populasjonen. Dersom slike finnes, vil vi bekjentgjøre dem i RAS. Dette for eventuelt å kunne ta tak i problemet ved f.eks. import av avlsdyr, eller rett og slett benytte mer sjeldne linjer som allerede er i de norske populasjonene. Dette for å unngå, eller komme ut av såkalte flaskehals der det ikke er mulig å

finne ubeslektede makkerer.

Når det gjelder det store fallet i fødte kull, særlig på Papillon, er det en viktig strategi i avlsarbeidet og sikre den genetiske variasjonen i rasen. Et mål kan være å øke bruk av eldre hunder i avl, og satse på å bruke hanner som er mentalt stabile, sunne og typeriktige og er lite, eller ikke brukt i avl tidligere. Den samme grunnregel gjelder for Phalene som er en mindre populasjon enn Papillon.

Vi skal ha fokus på det målbare arbeidet også framover. Hver oppdretter bør ha som mål å ha hvert enkelt kull med innavlsgrad under 6,25 %, mens vi bør etterstrebe at gjennomsnittet for populasjonen over 1 generasjon (for Papillon og Phalene faktisk bare 2-3 år) ikke overstiger 2,5 % for rasen som helhet.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Gjennom flere år har ulike styrer, avlsutvalg og årsmøter vært relativt samstemte i ønsket om å ha en sunn Papillon og Phalene-populasjon i Norge. Mangeårig avlsprogram med å minimere antall hunder med patellaluksasjon ble påbegynt allerede på 1980-tallet, og på midten av 90-tallet begynte man også å øyelyse for PRA. Det ble innført en frivillighetskampanje for å sjekke øyne og knær før avl, og man hadde avlsanbefaling om å avle på friske knær og øyne. Før oppdateringene i NKKs dogweb kom, ble det ført manuelle lister over PRA og PL-status. Det er med stolthet vi presiserer at bl.a.

forsikringsselskapet Agria opplyser at Papillon og Phalene blir kalt en normal gruppe. Dette brukes om sunne raser som ofte blir veldig gamle.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Som nevnt har det gjennom mange år vært avlsprogram for Papillon og Phalene med anbefaling om avl på hunder fri for patellaluksasjon og PRA. Og vi har en overveiende sunn og frisk rase å arbeide med. Det er likevel noen problem vi skal merke oss selv om de ikke forekommer stor skala. Tallene er fra forsikringsselskapet Agria for perioden 1995-2011, og vi oppsummerer i synkende frekvens:

- Epileptiske anfall
- Prolaps eller skive utglidning
- Svults i juret
- Patella luksasjon (kne)
- Livmorbetennelse (livmor infeksjon)
- Fødselskomplikasjoner (selv om bare noen få)

Ellers viser statistikk at Papillon og Phalene i større grad enn andre hunder er utsatt for «sudden death» som ikke er knyttet til noen sykdom. Det kan være trafikkulykker, bitt fra større hunder etc. Vi ser nedenfor nærmere på patellaluksasjon, øyeproblematikk og reproduksjonsproblemer.

Knær - patellaluksasjon

Vi har foretatt en opptelling av patellaundersøkelser som er registrert i NKKs dogweb etter 2013. Vi snakker om et beskjedent antall, men vi er på vei. Det er primært hunder som er brukt i avl som er undersøkt. Det gjør at tallene er viktigere enn om de var for populasjonen generelt.

Phalene- kneleddstestester:

I perioden 1.9.2013- 1.9.2016 er 17 phalener undresøkt med resultat registrert i NKK, dogweb. Følgende resultater er registrert:

- 1 PL 1/1
- 1 PL 1/0
- 15 PL 0/0

Papillon - kneleddstester:

I perioden 1.9.2013- 1.9.2016 er 109 papillon undrsøkt med resultat registrert i NKK, dogweb. Nedenfor følger en oversikt over testresultatene:

- 1 PL 1/1
- 1PL 1/0
- 3 PL 0/1
- 2 PL 0/2
- 102 PL 0/0

Det er et flott resultat vi ser blandt de undersøkte hundene, men vi vet ingenting om populasjonen for øvrig. Det har i mange år vært krav om friske knær for å få registrert valper gjennom klubben, men ikke noe generelt krav om sjekk. Muligheten for å registrere patella-status på hundene i dogwebs helseopplysninger ble innført i 2015. Forutsetningen for slik registrering er at kneleddssjekken er utført av NKK-godkjent smådyrspesialist.

Vi kan ikke si noe om forekomsten utover det som framkommer i dogweb, men presiserer at hunder kan være undersøkt uten at resultat er registrert i NKK.

Mål og strategi

Vårt mål er gjennom informasjon og opplysning å få flere til å foreta patellatester hos NKK-godkjente smådyrspesialister.

Det er et langsiktig mål å innen 5-10 år å få oversikt over patellastatus blandt Papillon og Phalene. Vi håper også å få kartlagt situasjonen i spørreundersøkelse i regi av NMHK i nærmeste fremtid. Ellers har vi som mål å få en ordning der resultat av undersøkelser registreres sentralt i NKKs register dogweb.

Øyne – PRA og annen øyeproblematikk

Når det kommer til ulike øyesykdommer vil vi se på statistikk registrert i NKKs dogweb for 10-årsperioden 1.1.2006- 31.12.2015 for både Papillon og Phalene. For papillon tar vi en titt tilbake i historien bare for å vise utviklingen av øyelidelser hos testede avlsdyr.

Phalene

I perioden er det foretatt 395 øyelysninger på rasevarianten Phalene. Følgende merknader er registrert:

- 22 Disticiasis/Ektopiske Cillier
- 5 Retinal Dysplasi
- 2 Annet medfødt
- 2 Pers. Pupillmembran PPM-Iris
- 1 Katarakt ikke medfødt Cortical
- 1 Annet ikke medfødt
- 1 PHTVL/ PHPV
- 1 PRA

Vi har ikke gjengitt problemets grad. Vi synes resultatet er reativt bra, men oppfordrer oppdrettere til å være oppmerksom på feilstilte øyehår/Disticiasis E. C. Unngå for all del å pare to dyr med samme problem. De fleste som oppdretter Phalene er flinke å øyelyse og sjekke sine avlsdyr. Det er derfor grunn til å tro at vi her ser et ganske godt bilde av øyelysningsstatusen for phalener som brukes i avl.

Papillon

Vi tar et lite steg tilbake i historien for Papillon for å vise utviklingen. I perioden 1995-2005 ble 770 papillons øyeundersøkt med 32 merknader. Vi gjengir merknadene i fallende rekkefølge:

- 23 Tilfeller PRA
- 4 Katarakt utbredt
- 3 Synsnervehyplopsi
- 1 Katarakt ikke arvelig
- 1 Feilstilte øyehår (Sisticiasis/Ektopiske cillier)

I perioden 1.1.2006-31.12.2015 viser NKKs dogweb at 984 Papillons var øyelyst med totalt 44 merknader som gjengis nedenfor:

- 30 har Distichiasis/Ektopiske Cillier (vi har ikke gjengitt grad her, og det er viktig¹)
- 9 Tilfeller av PRA
- 6 annet medfødt
- 2 entropion
- 2 Corneal Dystrofi
- 2 Annet ikke medfødt
- 1 Hypoplas
- 1 Cortical

Som det framkommer er det en betydelig forbedring i forhold til forekomsten av PRA på undersøkte Papillons og Phalenes. Samtidig ser vi at feilstilte øyehår har økt markant for begge rasevariantene. Dette er jo en mindre alvorlig feil, men det kan i enkelte tilfeller være svært plagsomt for hunden. Det er viktig at eiere som har hunder med feilstilte øyehår følger dette opp.

-
- ¹ Hunder med ektopiske cilier eller med uttalt grad av distichiasis/trichiasis bør ikke brukes i avl
  - Hunder med moderat grad av distichiasis kan brukes i avl, men bør fortrinnsvis parres med hund fri for lidelsen

Dersom en hund med slik feil på øynene brukes i avl er det viktig at man ikke dobler problemet. Denne "regelen" gjelder alt i avl: Ikke doble, eller pare med partner, som har samme defekt eller annet som er negativt.

Man kan DNA-teste for en type PRA på rasen. Et forskerteam fant i 2014 ett PRA-gen på Papillon/Phalene som de kalte pap-PRA1. Dette navnet fordi man vet at det finnes flere typer PRA på rasen. Det er ett stort framskritt for avlsarbeidet at vi kan test for dette genet. PRA-genet nedarves autosomt ressesivt. Det betyr at både mor og far må ha det syke genet for at avkommene skal utvikle defekten. Dersom kun en av foreldrene kun er bærer av det syke genet kan denne brukes i avl siden ingen av avkommene da får pap-PRA1. Avkommene kan bli bærere, men det er helt ufarlig for hunden selv.

Mål og strategier

Vår strategi er informere og opplyse, samt å anbefale oppdrettere om å genteste hunder før de brukes i avl. Om dette gjøres kan vi bruke bærere av pap-PRA1 i avl. Det er viktig for det genetiske mangfoldet. OM bærer brukes i avl, anbefales at alle avkommene DNA-testes før salg ved 8 uker. Dette for at oppdretter skal kunne informere valpekjøper om status og hvordan man skal forholde seg til det i avl.

Vi har som langsiktig mål å få krav til kjent øyelysnings – og DNA-status på genet pap_PRA1 før registrering av valper etter foreldredyrene i NKKs dogweb.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Det forekommer i liten grad fødselskomplikasjoner på Papillon og Phalene. Vi har ikke oversikt over hvilke fødselskomplikasjoner det er snakk om, men presiserer at fødselskomplikasjoner betinget av problem hos valpene, f.eks. død valp i fødselskanal, ikke behøver å skyldes reproduksjonsproblem, eller problem med å føde hos mor. Man vet også at små kull med 1 -2 valper, kan forårsake relativt store valper med keisersnitt som beste alternativ for mor og valper. Det er derfor viktig å få avklart om komplikasjoner er maternalt eller ligger hos valpene. I sistnevnte tilfelle må man være forsiktig med å trekke slutning om at tispene har reproduksjonsproblemer.

Prioritering

Foreløpig ingen

Mål og strategi

Det er et mål å få nærmere kjennskap til reproduksjonsproblematikk i spørreundersøkelse. Vi oppfordrer ellers til åpenhet rundt reproduksjonsproblemer, og anbefaler å unngå å bruke tisper i avl som ikke lar seg pare, har vansker med å føde selv og/eller ta seg av sine valper.

Atferd og mentalitet

Atferd

En Papillon/Phalene skal være en vennlig, sosial og allert liten hund.

Evaluering av atferd

Vi har ikke noen undersøkelser som forteller om den faktiske atferden på rasen. Det vi vet er at rasen rangerer blandt de 10 mest intelligente hunderaser. Kriteriet er da at hunden skal ha lært en ny atferd med 5 eller færre gjentakelser. Vi har ingen evaluering av rasens atferd nå.

Atferd i forhold til rasestandard

I følge rasestandarden skal en Papillon / Phalene være livlig og elegant, men likevel robust, med stolt holdning og lette elegante bevegelser.

Mål og strategi

Det er et mål å fremme en rasetype som har god mentalitet og som fungerer godt i familie og samfunn. For å lykkes med dette målet er strategien å oppfordre oppdrettere til ikke å avle på dyr med dårlig gemytt eller mentalitet. Det er ellers et mål å få kartlagt rasens atferd gjennom spørreundersøkelse i nærmeste framtid.

Eksteriør

Papillon er oppkalt etter sommerfuglen. Ørene ligner sommerfuglens vinger og ordet Papillon betyr sommerfugl på fransk. Phalene er det franske ordet for møll (nattsvermer) som holder vingene sine hengende ned som Phalenes ører. Både Papillon og Phalene skal være lette, grasiøse og elegant med en stolt holdning, Forhold i kroppen skal være 9/10, det vil si at det er litt lengre enn høye. (Altså, kroppslengden litt lengre enn mankehøyden). Ørene for Papillon skal være i ca 45 graders vinkel, dvs som klokken visere er ca 10 på to. På phalenen skal de være tungt og tydelig hengende. Begge varianter skal ha vakre frynser rundt ørene på ørelappene.

En viktig detalj hos rasen er halen som skal bæres i en bue over ryggen der pelsen danner en «fontene». Pelsen er silkeaktig og hvit. Ved revisjonen av FCI rasestandard i 1998, ble standardens mankehøyde endret fra å være maksimum 28 cm til omkring 28 cm. Dette har resultert i at mankehøyden på rasevariantene er blitt noe større, men må man ikke glemme at den fortsatt må være grasiøs.

Man ser en del hunder med noe lavt båret hale, lite ørefrynser, for ullete pelskvalitet og feileproporsjoner, gjerne som litt for lang lend.

Mål og strategier

Det er et mål å eksteriørmessig opprettholde avle fram en sunn populasjon med riktige proporsjoner, eleganse og typisk silhuett med vekt på å fremme høyt båret hale.

Man bør foretrekke avl på typeriktige rasedetaljer både når det gjelder mentalitet, eksteriør og funksjonalitet.

Overdrevne eksteriørtrekk

Nordisk kennel Union ferdigstilte i 2014 et dokument kalt BSI, Breed Specific Instructions. Dette dokumentet tar for seg overdrevne eksteriøre trekk som kan føre til helseproblemer for den enkelte hund, og som dommere i forbindelse med utstillinger skal «slå ned på».

Alle raser med korte snuter er f.eks. nevnt i dokumentet. Vi vil nevne at enkelte typer av papillon og phalene kan ha svært korte snuter. Det er ikke noen oppfatning av at dette er et uttalt problem, men vil at oppdrettere skal være obs på å ikke doble to hunder med uttalt kort snuteparti.

Sentralt i BSI står de generelle kravene til funksjonalitet, som skal være oppfylt hos alle hunder uansett rase:

- Pust: Alle hunder skal kunne puste ubesværet, også under bevegelse
- Øyne: Alle hunder skal ha øyne uten tegn på irritasjon
- Hud: Alle hunder skal ha frisk hud uten tegn på irritasjon
- Tenner og bitt: Alle hunder skal ha friske tenner og bitt beskrevet i standarden. Feilplasserte tenner som skader tannkjøttet eller ganen er diskvalifiserende feil.
- Ingen hunder skal være overvektige
- Pelsen skal ikke være så omfangsrik at den plager hunden eller påvirker hundens bevegelsesfrihet.
- Alle hunder skal bevege seg naturlig uten synlig anstrengelse eller smerte
- Alle hunder skal ha en mentalitet som tillater at de fungerer i samfunnet. Rasetypisk atferd må tas hensyn til og tillates, men overdrevet reservert eller skarp atferd er ikke ønskelig. Aggressivitet og panisk fluktatferd kan aldri tolereres og skal gis premiering 0.

Vi oppfatter Papillon og Phalene å være en rase med sunne eksteriøre trekk, og har vanskelig for å tro at vår sunne rase noen gang vil komme på denne listen.

Mål og strategier

Det er et mål å fortsatt fremme en sunn og god papillon og phalene med god mentalitet, funksjonalitet og eksteriør. Strategien for å oppnå dette målet er å fokusere på å bruke mentalt og fysisk sunne og rasetypiske hunder for avl.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Vi ønsker at det skal fokuseres på de mål og strategier som fortløpende er tatt in i dette viktige dokumentet.

Plan for videre arbeid i klubben

Vi ønsker å knytte til oss flere medlemmer, slik at våre mål og strategier kan bli kjent for alle som ønsker å bruke rasen i utstilling, aktiviteter og avl. Rasenes utvikling er basert på oppdretters valg av avlsdyr. Genetisk variasjon er en forutsetning for rasens helse og sunnhet. Det er derfor viktig at avlen er målrettet, langsiktig og bærekraftig. Med bærekraftig menes at avl ikke fører til mangler på helse, mentalitet og funksjon eller taper rasen for genetisk variasjon.

Strategi: Oppfordre alle oppdrettere til å legge rasestandarden til grunn i alt avlsarbeide for å beholde rasens karakteristiske preg. Dette sammen med gode refleksjoner og valg rundt sunn hundeavl. I dette er et viktig grunnprinsipp å fokusere på negative sider ved avlsdyrene og alltid unngå å doble uheldige trekk, feil og defekter.

Det er et mål å få kartlagt rasens helsetilstand gjennom en spørreundersøkelse i samarbeide med NMHK i nærmeste framtid. I denne forbindelse er det svært viktig at flest mulig besvarer undersøkelsen. For å nå dette målet gjøres undersøkelsen helt anonymt.

Vedlegg 1 – retningslinjer for avl

Rasegruppen for Papillon og Phalene anbefaler at avlsdyr er testet fri for

- Patellaluksasjon
- Øyelyst fri for PRA eller andre øyesykdommer som det ikke bør avles på og
- DNA-testet fri for pap-PRA1; N/N, eventuelt avle på bærer N/n mot fri, N/N.

Klubben kan kontaktes om du trenger råd om dette.

Vedlegg 2: Krav for registrering av valper i NKK

Rasegruppen for Papillon og Phalene har per oktober 2016 ingen registreringskrav i NKK.

Det vurderes å søke NMHK/NKK om å få krav til kjent kneledds-og øyelysningsstatus. Vi har også et ønske om at DNA-tester for pap-PRA1 skal kunne registeres i NKKs dogweb.

Vedlegg 3: Krav for formidling av valpekull gjennom klubben

Rasegruppen for Papillon og Phalene per oktober 2016 samme krav som har vært i klubben gjennom mange år:

Patellastatus normal, 0/0 på begge knær og

- PRA-status FRI.

Våre retningslinjer for avl er til vurdering og om disse endres kan det påvirke krav for formidling av valpekull gjennom klubben.

Vedlegg 4: AVLSANBEFALINGER i forhold til ØYESYKDOMMER

Revidert 2015 av gruppen av autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommer i Norge

Medfødte tilstander

Persisterende pupillmembran (PPM)

- Hunder med små forandringer med strenger som krysser over pupillåpningen kan brukes i avl, men bør fortrinnsvis parres med hund uten tilsvarende forandringer. Dette gjelder alle raser.
- Hunder med forandringer som affiserer synet bør ikke brukes i avl
- (Pigment på fremre linsekapsel uten andre forandringer beskrives, med klassifiseres ikke som PPM. Små forandringer på iris som ikke angår pupillåpningen anmerkes ikke på attesten.)

PHTVL/PHPV (persisterende hyperplastisk tunica vasculosa lentis/persisterende hyperplastisk primær vitreus):

- Hunder med PHTVL/PHPV grad 1 kan brukes i avl, men bør helst parres med hund fri for lidelsen
- Hunder med grad 2-6 bør ikke brukes i avl, uansett rase

Katarakt, medfødt:

- Hunder med medfødt katarakt bør ikke brukes i avl.
- Hunder med misdannelse i linsen, herunder lenticonus og linsecolobom bør ikke brukes i avl.
- Unntak er hunder med katarakt hvor klar, ikke-arvelig årsak til katarakt kan påvises

Retinal dysplasi (RD)

- Det anbefales ikke generell avlsrestriksjon for (multi-)fokal og geografisk retinal dysplasi, men affisert hund bør parres med øyelyst, normal hund
- Hunder med total retinal dysplasi bør ikke brukes i avl
- Særlige anbefalinger er gitt for engelsk springer spaniel: Hunder med retinal dysplasi, uansett type, bør ikke brukes i avl

Hypoplasi av n.optikus/mikropapill

Hunder med mangelfull utvikling av synsnerven - hypoplasi av n.opticus / mikropapill - bør ikke brukes i avl

Collie eye anomaly (CEA)

- Hunder med CRD kan brukes i begrenset omfang hvis de forøvrig har egenskaper vesentlige for rasens avlsmessige framgang. Hunder bør da parres med en hund fri for CEA
- Hunder med CEA utover CRD, inkludert colobom, blødning i øyet og/eller netthinneløsning bør ikke brukes i avl

Colobom i synsnerven

Hunder med colobom i synspapillen, uansett rase, bør ikke brukes i avl

Pektinatligament-abnormalitet og trange iridocornealvinkler

I Norge anbefales gonioskopi på alle typer basset, engelsk og welsh springer spaniel, flat coated retriever, samojed, siberian husky, amerikansk cocker spaniel, glen of Imaal terrier, langhåret vorstehhund, bouvier de flandres, shiba og leonberger

Forklaring på betegnelser:

- Fibrae latae: Brede fibre i pektinatligamentet
- Laminae: Lengre områder er unormale

- Occlusio: Vinkelen er lukket

Vurdering av resultat:

- < 25% unormalt: Fri
- 25-50% unormal: Usikker (diagnosen er sikker, men betydning er usikker)
- 50% unormal: Affisert

Avlsanbefaling:

- Ikke alle hunder som har ”unormale” funn bør utelukkes fra avl. Men i og med at det finnes en sammenheng mellom gonioskopifunn og risiko for å få glaukom, og for å bringe anlegget for unormalt avløp videre til avkommet, anbefales at en hund med anmerkning parres mot en hund med normalt gonioskopifunn. Man bør også være forsiktig med å parre hunder fra to linjer hvor glaukom forekommer.
- Hunder med glaukom bør ikke brukes i avl

Multiple medfødte øyeforandringer, herunder mikroftalmi

Hunder med slike forandringer bør ikke brukes i avl

Atresi av tårepunkt/mikropunktum

Hunder med lidelsen kan brukes i avl, men bør parres med normal hund 6

Dermoid

- Hunder med små dermoid kan brukes i avl hvis de ellers har egenskaper som er viktige for rasens framgang
- Hunder med store dermoid som angår hornhinne og/eller øyelokk bør ikke brukes i avl

Irishypoplasi (”iriscolobom”)

- Hunder med irishypoplasi kan brukes i avl hvis forandringene er milde og bruk av hunden i avl ellers er viktig for rasens framgang
- Hunder med uttalte forandringer eller med andre samtidige misdannelser i øyet bør ikke brukes i avl

Fotoreseptor-dysplasi, ulike typer

Hunder med fotoreseptordysplasi, deres foreldre, søsken og avkom bør ikke brukes i avl. For de sykdommene hvor gentest er tilgjengelig gjelder egne anbefalinger

Ervervede tilstander

- Entropion / ektropion/makroblefaron.
- Forandringene kan være uni- eller bilaterale og beskrives og graderes i mild, moderat og uttalt.
- Hunder med milde og moderate forandringer kan brukes i avl, men bør fortrinnsvis parres med hunder fri for lidelsen
- Hunder med uttalt entropion eller ektropion som ikke er forenlige med sunnhet bør ikke brukes i avl

Feilstilte øyehår (distichiasis/trichiasis/ektopisk cilium)

- Hunder med ektopiske cilier eller med uttalt grad av distichiasis/trichiasis bør ikke brukes i avl
- Hunder med moderat grad av distichiasis kan brukes i avl, men bør fortrinnsvis parres med hund fri for lidelsen

Corneadystrofi

- Corneadystrofi i stroma registreres på attesten, men gir ikke avlsrestriksjoner (ikke endret)
- Hunder med endoteldystrofi bør ikke brukes i avl

Katarakt (utviklingskatarakt)

- Hunder med arvelig katarakt bør ikke brukes i avl
- Unntak er hunder med fremre Y-sømskatarakt (på attesten avkrysset som «ant.sut.1»), disse kan med forsiktighet brukes i avl hvis de ellers representerer gode avlsdyr. De bør da parres med hund fri for tilsvarende katarakt

Pulverulent nukleær katarakt

Hunder med pulverulent nukleær katarakt kan brukes i avl, men bør fortrinnsvis parres med hund fri for slike forandringer.

Primær linseluksasjon

- Hunder med primær linseluksasjon bør ikke brukes i avl
- For foreldre, søsken og avkom vil avlsrestriksjoner avhenge av type og nedarving av sykdommen, og hvorvidt det er gentest tilgjengelig

Progressiv retinal atrofi (PRA) – ulike typer

- Hunder med PRA, uansett form, bør ikke brukes i avl
- Hvis defektgenet ikke er identifisert og det ikke finnes gentest, gjelder at hund med PRA, dens foreldre, søsken og avkom ikke bør brukes i avl
- For hunder som gentestes gjelder andre anbefalinger, avhengig av nedarvingsmønster

Vitreusfremfall

- Hunder med fremfall av glasslegememateriale (vitreusfremfall) kan brukes i avl hvis de ikke tilhører en rase hvor arvelig linseluksasjon er kjent.
- For raser med linseluksasjon gjelder at hunden kan brukes i avl hvis det ikke foreligger andre symptomer på linseluksasjon. Hund med vitreusfremfall bør parres med en hund uten tilsvarende forandringer.
- I tilfeller hvor bedømmelsen vedrørende linseluksasjon er usikker, krysses av på attesten for "Mistenkt" og hunden undersøkes på nytt igjen etter 6 måneder

Iriscyster

- Vanlige iriscyster anmerkes på attesten men gir ingen avlsrestriksjoner
- Hunder med iriscyster med komplikasjoner i form av betennelse (uveitt) og/eller trykkstigning i øyet (glaukom) bør ikke brukes i avl

For følgende sykdommer gjelder at affisert hund ikke bør brukes i avl:

- Okulær melanose (melanocytisk glaukom)
- Keratitis punktata
- Kronisk superfisiell keratitt (pannus, pannøs keratitt)
- keratoconjunctivitis sicca vurdert som arvelig
- netthinnelesning som regnes å være arvelig betinget
- Sykdommer i netthinnen *inkludert, men ikke begrenset til:*
- Multifokal retinopati med uttalte forandringer og/eller synsnedsettelse (dekker både Working dog r. og retinopati hos vestgötaspets)
- Chinese crested dog pigmentøs chorioretinopati

- Canine multifocal retinopathy (CMR)
- Slowly progressive retinopathy hos shetland sheepdog
- Ceroid lipofuscinose
- Retinal pigmentepitel-dystrofi (RPED)